

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. VII. Peccatum futurum cognoscit Deus in sua essentia, posito
decreto suæ voluntatis circa illud: quod tamen decretum non impellit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73680)

Quomodo
hic intelli-
gendi SS.
Patres.

D. Aug.

Deus. Sic ille. Et prosequitur dicens: Arque hoc pacto intelligendi Sancti, cum ex aternitate, & immutabilitate physica in Deo, concludunt immutabilem terminationem intellectus, & voluntatis divinæ, ut D. Aug. 12. Confess. c. 15. ubi de vera aternitate creatoris ait: Quod nequaquam ejus substantia per tempora varietur, nec ejus voluntas extra ejus substantiam sit; unde non eum modo velle hoc, modo velle illud; sed semel, & final, & semper velle omnia, qua vult, non iterum & iterum, neque nunc ista, nunc illa, neque velle postea, quod volebat, aut nolle, quod prius volebat; quia talis voluntas mutabilis est, & omne mutabile aeternum non est, Deus autem noster aeternus est. Et 13. Confess. c. 16. Sicut omnino tu es, in seis solus, qui es incommutabiliter, & seis incommutabiliter, & vis incommutabiliter. Greg. 16. Moral. c. 17. Sicut immutabilis natura est, ita immutabilis cogitatione. Et hæc ratio à posteriori in PP. Scriptis fundata cum Scripturis sufficit; nec illa ratio ab immutabilitate objecti, vel alia à priori mihi satisfacit; nec tam demonstrabilem nobis, quam creditam esse censeo prædictam immutabilitatem. Hæc enim Theod.

192.

Sicut decretum absolutum est ab aeterno, ita etiam conditionatum.

Cumque SS. Patres non distinguant inter volutionem conditionatam, & absolutam, si decretum absolutum est in Deo ab aeterno, quidni etiam omnia decreta conditionata? Proinde sicut non datur decretum decreti absoluti, ita neque decreti conditionati, si tale in Deo detur; cum enim Deus ab aeterno videat omnes circumstantias, in quibus creata voluntas est ponenda, & ejus quoque determinationem, nulla potest assignari ratio differendi decreti sui, etiam conditionatum, ad tempus futuri effectus. Dixi consilio: si tale detur; quia existimo plane, hujusmodi non dari, ut patebit ex dicendis Sect. septima. Præmitto adhuc unam Conclus. pro fine præsentis Sect. quæ sic sonat.

CONCLUSIO VII.

Peccatum futurum cognoscit Deus in sua essentia, posito decreto suæ voluntatis circa illud: quod tamen decretum non impellit.

193.

Probatur ex auctoritate D. Aug. Ratio est manifesta; quia cognoscibile est, ergo ab intellectu divino, qui est infinitæ virtutis, & potest, & verò debet cognosci. Sed cum Deus non sit auctor peccati, ut disp. sequenti latius dicitur, ubi de providentia divina circa peccata: quæstio hæc est; an doctrina sup. tradita de visione futurorum in essentia divina, posito decreto suæ voluntatis circa illa, etiam ad peccata futura se extendat. Equidem sententia affirmans videtur esse

Probatur ex Scoto, quod

Peccatum futurum cognosci à Deo, ab omnibus admittitur, & sup. probavimus ex auctoritate D. Aug. Ratio est manifesta; quia cognoscibile est, ergo ab intellectu divino, qui est infinitæ virtutis, & potest, & verò debet cognosci. Sed cum Deus non sit auctor peccati, ut disp. sequenti latius dicitur, ubi de providentia divina circa peccata: quæstio hæc est; an doctrina sup. tradita de visione futurorum in essentia divina, posito decreto suæ voluntatis circa illa, etiam ad peccata futura se extendat. Equidem sententia affirmans videtur esse

Sed adhuc contra istud instatur; quia Deus certitudinaliter non provideret iudam esse malum secundum istam viam: nam sola permissio alicuius actus, & certitudo de permissione, non facit certitudinem de illo actu; quia oporteret habere aliquam causam effectivam: igitur ex hoc solo, quod Deus præscit, se velle iudam permittere peccare, non erit certus de iudæ peccaturo, vel iudam esse peccatorem. Vel loquamur de Angelo bono, & malo, qui non erant in peccato originali, ex hoc, inquam, solo non videtur, quod sciat Luciferum esse peccatorem; & ex hoc solo (ut videtur) non offertur sibi Lucifer, ut peccator. Præterea; quid est illud velle permittere Luciferum peccare? si hoc est aliquis actus positivus voluntatis respectu peccati: igitur videtur, quod vult eum peccare: si non est actus positivus respectu actus peccati, sed respectu actus permissivus, tunc erit actus reflexus, & tunc erit querere de ista permissione, quis actus sit. Si actus positivus voluntatis, ergo videtur adhuc, quod Deus habeat actum positivum respectu peccati, quod permittit. Ita tibi objicit Scotus.

Respondet autem ad primum, dicens: Primum istorum solvitur per hoc, quod Deus præscit se cooperaturum Luciferi ad substantiam illius actus, qui erit peccatum: hoc autem præscit, quia vult cooperari illi, si est peccatum commissionis, vel præscit se non cooperaturum ad actum aliquem, si non vult ipsum, & hoc si iste actus primus est peccatum omissionis: & sciendo, se cooperaturum ad talem substantiam actus, cum non circumstantiis debitis, vel non cooperaturum ei ad actum necessarium, & per consequens, quem omittet, sciet illum peccatorem; ita quod scit illum peccatorem, non solum, quod scit se permissurum; sed etiam, quia scit, se cooperaturum huic ad substantiam actus non circumstantiati, & per consequens iste committet, vel non cooperaturum ei ad actum necessarium, & per consequens iste omittet. Hucusque Doct. Subr. Consimiliter loquitur dist. 47. n. 3. ad primum (inquit) argumentum dictum est dist. 41. quomodo non est prævisio Dei de peccato futuro per hoc solum, quod scit, se permissurum hunc peccare finaliter, & sic finaliter dammandum: sed cum hoc requiritur, quod sciat se cooperaturum isti in actu peccandi, vel non cooperaturum ad actum illum, cuius omisio erit peccatum omissionis: concomitatur tamen utramque istarum permissionum, Deum prævidere, se non velle prohibere hunc peccare; & ita patet, quomodo permissio divina sit actus voluntatis, & quomodo non. Ergo, secundum Scotum, Deus videt peccatum futurum in sua essentia, posito decreto suæ voluntatis circa illud. Rogas: eequod illud decretum? An forte sufficit sola permissio peccati? Suppono (inquit Felix de scientia Dei cap. 5. diff. 3. num. 12.) permissionem peccati consistere in collatione auxilii sufficientis, ut efficiatur bonum oppositum peccato; & in negatione auxilii efficacis ad tale bonum. Hoc supposito, respondet cum Scoto jam citato, negativè; nam, inquit, etiam requiritur, quod sciat Deus se cooperaturum ad actum materialem peccati, vel non cooperaturum ad actum bonum, cuius omisio erit peccatum omissionis. Si

Si obicitur: talis permissio habet infallibilem connexionem cum peccato, sicut habet decretum actus boni, cum actu bono: ergo in tali permissione cognoscitur peccatum. Respondet idem Auctor, neg. Antecedens: nam decretum est causa actus boni; permissio verò non est causa peccati. Primò; quia cum sit negatio auxilii efficacis, non potest esse causa. Secundò; quia auxilium sufficiens, quod permissio ineludit, potius excitat ad bonum, quam ad peccatum. Tertio; quia malitia peccati non conneditur cum permissione, sed cum materiali peccati, prout provenit à voluntate creata, & defectibili; negatio enim auxilii efficacis, solum habet respectu peccati, tamquam removens prohibens, quæ est causa per accidens. Ita Felix. Sed contra 1. fieri potest, ut quidpiam infallibiliter sequatur ad positionem alterius, etò non sit causa ipsius; sic enim probabiliter in presenti materia; ex determinatione voluntatis divinæ, Deus cognoscit determinationem voluntatis creatæ; etò determinatio Dei non sit causa determinationis creatæ; ut patet ex sup. dictis. Cur ergo non sufficiat permissio peccati, tametsi non sit causa peccati, dummodo habeat infallibilem connexionem cum peccato? Vide quid respondeas.

196. Præterea obicitur: in sententia Scoti datur actus indifferens in individuo: sedposito decreto de cooperatione ad materiale peccati, & permissione, posset actus esse indifferens, & solum negativè malus, scilicet non bonus; ergo in sola permissione, & cooperatione ad materiale peccati, non cognoscitur peccatum futurum. Respondet Felix sup. n. 13. quòd (ut bene notavit Scotus loco ultimo citato) cooperationem ad materiale peccati, & permissionem, concomiteretur, Deum non velle impedire malitiam, & ex hoc (inquit) evidenter cognoscitur, peccatum futurum esse, & non solum actum indifferenter: nam si Deus scit, hominem eliciturum actum contra præceptum, & se non impediturum malitiam, quæ necessariò sequitur ex tali actu, proveniente à creatura defectibili, evidenter cognoscet peccatum futurum; & sicut totum hoc cognoscit sine discursu formali, optimè poterit cognoscere opera bona futura in decreto, sine discursu formali. Obicitur 3. Deus nequit cognoscere peccatum omissionis futurum in non cooperatione: ergo frustra ponitur à Scoto non cooperatio, ut cognoscatur futurum. Antecedens probatur: nam non cooperari ad actum bonum, est causa per accidens respectu peccati omissionis. Respondet Felix sup. negando probationem Antecedentis; nam (inquit) decretum de non cooperatione est causa moralis & physica omissionis, ut physica & libera est. Eo utique modo, quo voluntas creata est causa moralis puræ omissionis; quia est potentia libera, & est causa libera ac per se, quia est potentia physice libera quoad exercitium.

197. Ex dictis concludit hic Auctor, quòd futura peccata non cognoscit Deus in decreto præ-

finitivo tantum, neque in decreto concomitanti: sed requiritur permissio, & quòd Deus non velit impedire malitiam. Sic ille. Sed enim, dicit aliquis: illa permissio, & non impeditio malitiæ, videtur involvi in ipsa prædefinitione materialis peccati, sive substantiæ illius actus, qui erit peccatum; alioquin jam non erit prædefinitio materialis peccati, cum supponatur, talem actum prædefinitum non fore peccaminosum, ut potè ejus malitia impediatur; v. g. si Deus prædefiniat non auditionem sacri, & simul velit tollere legem præcipientem eam auditionem; jam non prædefinit materiale peccati, sed omissionem vel bonam, vel indifferentem. Similiter, si prædefiniat necessitatem illius omissionis; cum tunc illa ommissio non sit mala moraliter, quoniam non libera.

Ut sit de hoc, quæro ego: an detur talis prædefinitio, id est, an Deus actu absoluto & efficaci, ordine causalitatis antecedenter, prædefiniat materiale peccati? Sententiam affirmantem defendit Felix de Gratia cap. 3. diff. 2. n. 3. & seq. & putat esse Scoti iis in locis, ubi docet, causam secundam non operari, nisi motam à primâ. Item, Deum non cognoscere futura contingentia, nisi in decreto efficaci tux voluntatis, quæ est prima causa omnium effectuum contingentium; quod non esset verum, nisi decretum Dei prædefiniat omnem actum; nam si est aliquis effectus non prædefinitus, qui prævideatur à Deo, antequam prædefiniatur: ergo cognoscitur à Deo ante decretum: ergo omnia futura non cognoscuntur à Deo in decreto; quod est contra Scotum sæpè. Docet hanc sententiam Scotus in 2. dist. 37. 5. Tertio modo ponitur, n. 19. ubi ait: *Accipio tempus, in quo voluntas peccat, & divido in duo instantia natura in A. & B. in A. comparatur Deus ad voluntatem, ut causa prior &c.* Ex quibus verbis sic arguo; ita prædefinit Deus materiale peccati, sicut concurrat in tempore; sed ex his verbis, prius Deus comparatur ad voluntatem, quam ad effectum, qui est materiale peccati. Hucusque Felix.

Respondet Smising Tract. 3. disp. 2. n. 47. Scotus non intendit asserere, quòd causa prima (per se ex ratione causæ primæ) prius naturâ, secundum aliquam distinctam motionem moveat, quam causa secunda; quando ad aliquem effectum concurrunt; nam hoc alibi expressè negat (quidquid sit de rei veritate) ut patet 2. dist. 37. q. un. (aliàs 2.) 5. *Ad solutionem istorum, n. 15. & alibi; sed per prioritatem naturæ intelligit prioritatem dignitatis, & vult, Deum ob rationem causæ primæ & omnipotentis, illaturum necessitatem omnibus effectibus causarum secundarum, si ageret ex necessitate naturæ: atque hoc eam ob causam, quòd ex ratione quidem causæ primæ fiat, ut nihil possint agere causæ secundæ, nisi ipso Deo influente, & hoc est, quod Scotus ait, causam secundam non posse movere, nisi motam à primâ causa, id est, nisi adjuncta à primâ causa. Ita Theod. Ubi docet, non dari concursum in actu primo*

Impugnatur.

198.

An Deus prædefiniat materiale peccati. Affirmat Felix.

Probat ex Scoto.

199. Respons. Smif.

Quæro Deus dicitur causa prior resti sui creatura.

*Smising do-
cet non dari
concursum
in actu pri-
mo.*

*Consonat
Auctor.*

200.

*Concursum
simultaneum
ad materia-*

ad peccatum; sed solum concursum simultaneum, & in actu secundo, qui est influxus, & actio Dei, & creaturae, non impulsus, qui quatenus est à Deo, est superior & dignior, ratione cuius dignitatis dicitur, quod causa secunda determinatur & praemoveatur à prima, non impellitur. Id quod etiam nobis videtur probabilius; sed non est locus hic de ea re prolixius disputandi, ubi solum agimus de praescientia peccati futuri, quae sufficienter habetur in essentia Dei, posito decreto simul concurrenti cum creatura ad materiale peccati, five ad substantiam actus, qui erit peccatum. Porro Deum, salva sua bonitate, & libertate creaturae, posse taliter concurrere ad materiale peccati, & per consequens, talem concursum ab aeterno decrevisse, pro nunc suppono, latius postmodum de ea re tractaturus, ubi de voluntate Dei.

Tantum hic subijcio, quod lego apud D. Anselm. l. de Concord. praescient. & c. cap. 7. *Facit ad materia- Deus omnia, quae iustae, vel iniustae voluntate sunt,*

id est, bona opera, & mala. In bonis quidem facit, & quod sunt; & quod bona sunt: in malis vero pro-
facit, quod sunt; sed non, quod mala sunt. Et quomodo facit, quod sunt, nisi concurrente ad materiale peccati? Non facit autem quod mala sunt; quia non concurrat ad formale peccati, seu ad malitiam, juxta illud D. Aug. lib. 2. de libero arbit. c. ult. Nulla natura est, quae non sit à Deo. Motus ergo ille aversionis (voluntatis à Deo) quod fatemur esse peccatum, quoniam defectivus motus est: omnis autem defectus ex nihilo est: vide quod pertineat, & ad Deum non pertinere ne dubites. Ubi dicit, quod formale peccati ex nihilo est, & ideo ad Deum minimè pertinere, scilicet ipsum materiale peccati, quod natura est, & ideo ex Deo. Plura ad idem propositum possent addi; sed, sicut statim dixi, ea reservo in commodiorem locum. Pergam itaque ad futura contingentia conditionata, de quibus instituitur

SECTIO SEXTA.

DE SCIENTIA DEI CIRCA FUTURA CONTINGENTIA CONDITIONATA.

*I.
Quae dicuntur futura contingentia.*

Haec futura sunt in triplici differentia.

Utura conditionata dicuntur, quae absolute non sunt futura, sed ex suppositione alicujus conditionis antecedentis. Haec autem conditio explicatur in enuntiatione, ut patet ex dicendis: & siquidem talis conditio non ponatur, futurum conditionatum non erit; si vero conditio ponatur, aliquando ponetur futurum, aliquando non, juxta qualitatem conditionis, vel ex libera voluntate Dei, aut creaturae. Porro haec futura sunt in triplici differentia. Prima sunt, quae habent necessariam connexionem cum conditione; ut, *Si Petrus currit, movetur: Si Deus producat Petrum, erit animal rationale.* Secunda futura sunt, quae habent dependentiam à conditione, & connexionem cum illa, tamen contingentem; & haec futura vocantur contingentia, v.g. *Si Petrus vocetur, respondebit: Si audiat Evangelium, aget poenitentiam.* Tertia futura sunt, in quibus inter antecedens, & consequens nulla est connexio vel dependentia, sed omnino disparatè se habent; v.g. *Si ego legam, Turca convertetur;* quae enim connexio inter meam lectionem, & conversionem Turcae? Nulla omnino. At vero inter auditionem Evangelii, & poenitentiam, proportio aliqua est sive connexio; nam auditio Evangelii nata est hominem excitare ad poenitentiam: proponuntur enim per Evangelium motiva poenitentiae; interim poenitentia libera est, cum pendeat à libera voluntate hominis; unde aliquando ponitur, aliquando autem non. Sed numquid Deus ab aeterno seivit con-

versionem Turcae, & Petri poenitentiam futuram, aut non futuram? & si seivit futuram, nonne ante decretum suae voluntatis? Haec sunt, quae in hac Sectione ventilantur. De futuris, inquam, secundi, & tertii generis hic disputatur: ut autem incipiamus ab eo, quod certum est: Dico primo:

CONCLUSIO I.

Datur in Deo scientia formalis futurorum contingentium conditionatorum.

Nemo ambigit, Deum formaliter scire ab aeterno futura conditionata primi generis, seu quae necessariam habent connexionem cum conditione; nam solum (ut bene notat Felix de Scientia Dei c. 6. diff. 1. n. 1.) grammaticaliter & in nomine sunt futura; in re autem sunt possibilis, cum dicantur necessariam connexionem praedicati cum subiecto; nam hoc solum significat copula, non vero existentiam temporis; nam absolvuntur à tempore, ut dicuntur Dialectici; & ita per scientiam naturalem simplicis intelligentiae cognoscuntur à Deo. Idem dico (inquit praefatus Auctor) de istis: *Si vocavero efficaciter Petrum, Petrus respondebit,* si accipiatur solum ut conditionalis, enuntians bonitatem illationis, quae est necessaria necessitate Consequentiae; nam in hoc sensu hoc futu-